

Για την «Ελευθεροτυπία»

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται μπροστά σε νέες προκλήσεις. Η παγκοσμιοποίηση αυξάνει τις πιέσεις των ανεξέλεγκτων δυνάμεων της αγοράς, γεννά συνεχώς ζητήματα ανταγωνιστικότητας. Η επανάσταση των νέων τεχνολογιών, η κοινωνία της γνώσης αλλάζουν τις παραγωγικές δομές της οικονομίας της. Όλο και περισσότερο γίνεται επιτακτικό οι επιλογές για την ανάπτυξη να συνδυαστούν με τη διασφάλιση και την μεταρρύθμιση του κοινωνικού μοντέλου, του κοινωνικού κράτους. Η ΟΝΕ να συμπληρωθεί με παράλληλη εμβάθυνση πολιτικών σε άλλους τομείς. Οι πολιτικές για τον πολίτη να γίνουν πιο αποτελεσματικές, πιο χειροπιαστές.

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με νέες χώρες θέτει νέα ζητήματα λειτουργικότητάς της, αλλά και δημοκρατικής συγκρότησής της. Η σημερινή αρχιτεκτονική της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες μιας διευρυμένης Ένωσης που θα μπορούσε να φθάσει μέχρι τα 28 κράτη-μέλη. Δεν επαρκεί πια και για το σήμερα, ως μηχανισμός λήψης αποφάσεων που επιδιώκει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στα τρέχοντα ζητήματα πολιτικής.

Η ανάγκη παρέμβασης «τώρα» γίνεται διπλά επιτακτική, προκειμένου να αποτραπεί να παραμείνει η Ευρωπαϊκή Ένωση αμετάβλητη, δηλαδή να αφεθεί να διολισθήσει σε μια χαλαρή τελωνειακή-νομισματική Ένωση, σε μια αδύναμη πολιτική οντότητα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει έγκαιρα να πάρει τις αποφάσεις του μετασχηματισμού της. Το ερώτημα «ποιά Ευρώπη θέλουμε» είναι όσο ποτέ επίκαιρο.

Οι επιτυχίες που καταγράφουμε μέχρι σήμερα στα διάφορα πεδία της εθνικής μας πολιτικής, στην οικονομία και την ανάπτυξη, στις διεθνείς μας σχέσεις, στην προσπάθεια εκσυγχρονισμού της κοινωνίας μας, στη

θεμελίωση ενός νέου, δίκαιου και βιώσιμου κοινωνικού κράτους, στην αναμόρφωση των υποδομών μας, στην προσπάθειά μας να διαχέεται η ευημερία σε όλο και πιο πολλούς, οφείλεται και στο γεγονός ότι ανήκουμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αντλούμε απ' αυτή δυνάμεις, ιδέες, δυνατότητες. Στη συζήτηση που έχει ανοίξει πρέπει να είμαστε παρόντες. Οι υπεκφυγές θα έχουν ως μόνο αποτέλεσμα την περιθωριοποίησή μας. Οι προσπάθειες των τελευταίων χρόνων να κατακτήσουμε μια θέση στην πρώτη ταχύτητα θα ανατραπούν με ανυπολόγιστο πολιτικό κόστος.

Οι απαντήσεις, στα ζητήματα και στις προκλήσεις που μπαίνουν, μπορούν να βρεθούν μόνο στην αναγκαία εμβάθυνση της ενοποιητικής διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη δρομολόγηση της μετεξέλιξής της σε γνήσια πολιτική ένωση. Τα υπερεθνικά προβλήματα απαιτούν υπερεθνικές απαντήσεις. Συντονισμένες, αποτελεσματικές, συνεπείς σε μία κοινή για την παγκοσμιοποίηση αντίληψη.

Σ' αυτή την πορεία η Ελλάδα οφείλει να συμμετέχει. Η εθνική μας υπόσταση, το όραμά μας για την αυριανή Ελλάδα θα εξαρτηθεί από το κατά πόσο θα καταφέρουμε η Ελλάδα να είναι στην πρωτοπορία αυτών των εξελίξεων, να μετάσχει στον υπό εκκόλαψη αυριανό πολιτικό πυρήνα της Ένωσης. Γιατί μέσο για την πραγματοποίηση των οραμάτων μας, την ενίσχυση της εθνικής μας ταυτότητας, είναι η ικανότητά μας να παράγουμε πρότυπα, να χαράζουμε κατευθύνσεις, να διαμορφώνουμε ιδέες μαζί με άλλες χώρες σε έναν κόσμο που αλλάζει. Γι' αυτό σύνθημα και οδηγός μας από 'δω και μπρος πρέπει να είναι: ποτέ πια στη δεύτερη ταχύτητα.

Η ένταξή μας στην ΟΝΕ αποτελεί ένα αποφασιστικό βήμα για να συμφωνήσουμε σε εξελίξεις και προοπτικές που μέχρι χθες τις αντιμετώπιζαμε με επιφυλακτικότητα. Για παράδειγμα στο θέμα της

«ενισχυμένης συνεργασίας»: Έχουμε άμεσο συμφέρον να υπάρξει έστω «ενισχυμένη συνεργασία» ανοιχτή σε όλους, στους τομείς της μετανάστευσης, της καταπολέμησης της εγκληματικότητας, της κοινωνικής πολιτικής, του περιβάλλοντος, όπως επίσης έχουμε συμφέρον για την επέκταση της στους τομείς της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας.

Ο διάλογος που έχει ανοίξει για τη μετέπειτα πορεία αναμόρφωσης της αρχιτεκτονικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσεγγίζει διάφορα σχήματα ομοσπονδιοποίησης. Χρειάζεται να διαμορφώσουμε μια συνολική αντίληψη για το καταληκτικό στάδιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο απώτερο μέλλον. Ένα σχέδιο σταδιακής μετάβασης σ' αυτό, με γνώμονα τα μείζονα συμφέροντα της κοινωνίας μας, τα συμφέροντα και τις προοπτικές του κάθε πολίτη, τα συμφέροντα των λαών της Ευρώπης. Όλα αυτά μπορούν να διασφαλισθούν και να προαχθούν σε σχήματα που ισχυροποιούν το πολιτικό κέντρο της Ένωσης. Με επιλογές που θα έχουν ως γνώμονα τις αρχές της δημοκρατίας, της ισοτιμίας μέσα από τη συνέργια όλων των κρατών, της αποτελεσματικότητας στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Αναφέρω ενδεικτικά ένα παράδειγμα: Μια Ευρώπη με πολύ ισχυρότερους δεσμούς από εκείνους ενός ενιαίου οικονομικού χώρου θα χαράξει κοινά σύνορα και θα αναλάβει την υπεράσπισή τους. Μέσα στα πλαίσια μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής με ορίζοντα την κοινή πολιτική πορεία, η Ελλάδα μπορεί να διεκδικήσει διπλωματική και στρατιωτική στήριξη ουσιαστικότερη απέναντι σε γνωστούς κινδύνους, απ' ότι μπορεί να ελπίζει από απλά διμερή ή πολυμερή διακρατικά μορφώματα ή συμμαχίες.

Η πορεία της πολιτικής ενοποίησης πρέπει να είναι ανοιχτή σε όσα κράτη-μέλη επιθυμούν να συμμετάσχουν. Η διαμόρφωση του θεσμικού

συστήματος της Πολιτικής Ένωσης θα πρέπει να είναι το αποτέλεσμα της δημοκρατικής σύμπραξης θεσμών του εθνικού κράτους και της Ένωσης. Το εθνικό κράτος θα πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί τη βασική λειτουργική συνιστώσα της Πολιτικής Ένωσης με πλήρη εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η κατανομή των εξουσιών κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Οι υπερεθνικοί θεσμοί της Πολιτικής Ένωσης θα πρέπει να λειτουργούν σε πλήρη αρμονία με τους εθνικούς θεσμούς και να διασφαλίζουν το συντονισμό των τελευταίων και τη σύμμετρη ικανοποίηση των ιδιαιτεροτήτων τους.

Στο μέλλον που έρχεται μπορούμε και θέλω να δώσουμε νόημα. Να δώσουμε περιεχόμενο και ελπίδα.

Κώστας Σημίτης